

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum II. Decretalium, Per Triginta Titulos Distributum, In Quo Agitur
De Judiciis, Foro Competenti, Libelli Oblatione, Mutuis petitionibus, ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1708

§. II. An sententia Judicis debeat exprimere causam decidendi?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73001](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73001)

*& Ecclesie vestra domum adjudicamus
supradictam.*

2516. Not. 2. Rigorem, & apicem, juris, ad
æquitatis regulam moderari, & accom-
modare, licitum esse Judici; propter in-
numeras circumstantias, propter quarum
varietatem non poterant omnia legibus
comprehendi; id, quod dicitur in L. 8.
C. de Judicijs ibi: *placuit in omnibus rebus
præcipuam esse iustitiæ, æquitatisque, quam
stricti juris, rationem; quod etiam præ-
scribit regula 90. dicens: in omnibus qui-
dem, maxime tamen in jure, æquitatem
spectandam esse; quam, specialiter à jure
canonico, & commendari; & observari
laudat Arnholdus Corvinus in Explicatione
juris canonici, qui, quamvis in præfatio-
ne ad Lectorem fateatur, se inter illos;
qui à fide Romana recessere, natum; e-
ducatum, & studijs imbutum, sic loquitur:
quamvis etiam illi, qui ceteris acriore esse
ingenio videntur, volunt, jus illud (nempe
canonicum) iudicent, inconditam esse de-
cretorum, & constitutionum farraginem,
à Pontificibus, non ad Reipublicæ Chri-
stianæ, sed proprium commodum, editam,
erroribus sciantem: ac proinde ejus cog-
nitionem non tantum non esse necessariam,
sed inutilem; imò noxiam: at, quando
quidem scio, iudiciorum ordinem, &
stylum, quo hodieq. ferè utimur, nos ma-
ximam sui partem isti juri debere illis af-
sentire nequeo.*

Accedit (sic enim sermonem profe-
quitur Corvinus) quod illud (jus videli-
cet canonicum) neque origine, neque re-
rum, questionum, & decisionum magni-
ficentiâ, dignitate, gravitate, utilitate &
necessitate; neque ordinis, dispositionis, &
connexitatis elegantia; (puta, quoad De-
cretales) neque rationabilitate, æquita-
te, juri civili sit postponendum, imò in
multis ei præferendum. Quippe solâ æ-
quitate nitens, in multis juris civilis scrupulosas subtilitates, & observationes ri-
gidas temperet, emendet, corrigat.

§. II.

An sententia Judicis debeat exprimere
causam decidendi?

2517. HÆc quaestio movetur in c. sicut 16.
h. t. ubi, cum in causa, quæ verte-
batur inter H. Subdiaconum, & B. Pres-
byterum, super 5. frumenti modijs, Sub-

diacono solvendis, duorum testium de-
positione constaret, Presbyterum B. à
Subdiaconi impetitione fuisse absolutum
Autoritate Episcopi Lundoniensis; sed
testes de causis, quæ Judicem moverunt,
ad sententiam nihil dixisse: Consultus
Pontifex rescripsit, cum passim in senten-
tijs proferendis non exprimantur omnia,
quæ Judicem moverunt, & constet hanc
sententiam, à Judice competente prolatam,
propter auctoritatem Judicium præsumi
debere; omnia legitime processisse.

Ex hac resolutione deducitur. 1. regu-
lariter non exigi, ut Judex in sententia
exprimat omnia; quæ Judicem movent;
ut liquet ex data resolutione: esse tamen
quosdam casus, in quibus oppositum fie-
ri, & causa decidendi, in sententia ex-
primi debet; quos refert Glossa in dict. c.
sicut V. exprimantur, & complures alii.
Casus porro excepti sunt sequentes. 1. si
Judex propter ineptam petitionem Acto-
ris, in libello factam, Reum absolvit. c.
Examinata; 15. de judic. de quo egimus
supr. tit. 3. de Libelli oblat. Deinde,
si in pronuntiando recedat à jure commu-
ni, & ordinario, victumquæ in expensas
non condemnet, debet causam exprime-
re. Auth. de Testib. §. oportet; Collat. 6.
ut colligitur ex Novella. 90. de Testib.
c. 6.

Tertiò, si Reum conventum rei vindi-
catione absolvat, eò quod tempore sen-
tentia non possideat. c. pen. de except. &
L. si rem. 17. & seq. ff. eod. Quarto, si
Reum absolvit non simpliciter, sed ab in-
stantia iudicii, & per Patronos causæ ste-
tit, quò minus causa potuerit definiri. L.
properandum. 13. C. de judicijs. Quin-
tò, in sententia excommunicationis cau-
sa exprimi debet c. 1. de sentent. excom.
in 6. Sextò denique in causa appella-
tionis causa exprimi debet, quare prima
sententia revocetur c. cum Bertholdus,
18. h. t.

Sed licet verum sit, in dictis casibus
exprimendam esse causam sententia, du-
bitari tamen potest, an hoc pertineat ad
ejus valorem? In hac quaestione censet
Abbas in cit. c. sicut, à n. 11. expressio-
nem causæ interdum exigì solum in or-
dine ad certos juris effectus, quos senten-
tia ex tali causa lata secum trahit. Nam
quandoquæ requiritur expressio causæ so-
lùm

2518.

2519.

lūm, ut constet, an Reus sit *absolutus simpliciter*? an tantūm *ab ea instantia*? & ejusmodi casu etiam omisā expressio-
ne causæ sententia valet: & ex hoc sine
expressio causæ exigitur in casu. 1. 2. &
4. quandoque requiritur, ne Reus, oc-
casionē rei judicatæ, *incipiat possidere*,
v. g. quando fuit absolutus; *quia non pos-
sidet*, prout hoc contingit in casu tertio;
in casu autem quinto id fieri debet ad vi-
tandam communicationem cum excom-
municato: in sexto autem id solum exigi-
tur, non necessitate; sed ubi expediens
videbitur, ut cæterōquin parcatur prioris
Judicis Authoritate, ne vilescat publica-
tione erroris.

2519. Cæterū, non est dubium, quōd sen-
tentia Judicis continere debeat *absolutio-
nem*, vel *condemnationem*, saltem *aqui-
pollenter*, ut dicitur *L. Præses. 3. C. de sen-
tentijs*, & interlocutionibus omnium Ju-
dicum ibi: *Præses Provincie non ignorat,
definitivam sententiam, quæ condemna-
tionem, vel absolutionem non continet,
projusta non haberi*: ubi Glossa lit. f. *alio-
quin*, ait, *ipso jure nulla est*: dixi saltem
aquipollenter propter c. *In his. 15. de Verb.
signif.* ubi mota est quæstio, an valeat
sententia Judicis, qui in prolatione senten-
tiæ his verbis non fuit usus: *talem partem
condemno, vel talem absolvo*: sed pronun-
tiavit, *ita statuo, & precipio* ad quod Pon-
tifex: attendentes igitur, quōd hoc ver-
bum, *statuo*, rem perfectam significat:
& cum effectu, non verbo tenus accipitur.
Item, secundūm Gregorium, *quod præ-
cipitur, imperatur*: & *quod imperatur,
necesse est fieri*: & aliquando si non fiat,
pœnam habet. Considerantes nihilo-
minus, quōd non debet aliquis considera-
re verba, sed voluntatem, cūm non in-
tentio verbis, sed verba intentioni debeant
deservire: interpretamur procuratoribus
utriusquē partis præsentibus, & *defini-
mus, quōd præfati Archiepiscopi verba, ta-
li formā prolata, perpetuò valitura
sententia obtineant firmita-
tatem.*

§. III.

*An valeat sententia contra communem,
& receptam opinionem?*

Videtur dicendum, quōd non 1. quia
communis opinio pro lege est, & tan-
quam jus servatur; atqui sententia, con-
tra jus lata, est ipso jure nulla; ergo &c.
Majorem probare volunt ex *L. 3. ff. de
Offic. Præsid. §. 7. J. de Testam. Ord. L. 3.
ff. de suppl. leg. L. 4. ff. de his qui not. in-
fam. L. 12. ff. de instructo, vel instr. leg.*
2. quia manifesta iniquitas comparatur
nullitati: atqui sententia, contra com-
munem, est manifestè iniqua: ergo nulla.
3. communis opinio est observanda in fo-
ro. *§. fin. Inst. qui satisfacere cog.* ubi Just.
ait, *omnia apertius à quotidiano judicio-
rum usu, ipsis rerum documentis appa-
nere.*

Sed contrarium dicendum est, nempe,
valere talem sententiam, quamvis appel-
latione interposita, legitimè rescindi pos-
sit. Nam, si sententia valet, lata contra
jus certum, quando Judex putat, ei non
esse locum in præsentī casu; à fortiori va-
lebit, ubi est contra jus non certum; sed
illa valet ex n. 2512. ergo & ista Ma. con-
stat ex eo, quia, licet opinio sit commu-
nis, non tamen facit certitudinem; cūm
stet intra solam probabilitatem, cujus na-
tura est, ex habere prudens fundamentum,
in re incerta, uni parti contradictionis,
per assensum accedendi. Nec dubium
est, opinionem communem, etiam mul-
to tempore habitam, *ut probabilem*, posse
deficere à vi sua, inventā etiam per
unum Authorem gravi ratione, quæ de-
tegit errorem latentem, quo prius non
cognito, tanquam communi sensu appro-
bata tenebatur; nec obstant contraria.

Ad 1. Resp. in *L. 3. de offic. Præsidis*,
nihil horum haberi, sed tantūm dici ubi,
& in quos imperium habeat Præses. In
cit. §. 7. solum dicitur, quōd error in fa-
cto, commissus à Testatore, *jus faciat*,
seu tribuat Legatario. *L. 3. de supellect.
legat.* solum explicat, quæ veniant nomi-
ne *supellectilis*, dum ista legata est; & sic
de aliis; unde N. Ma. ut colligi potest ex
L. 5. §. penult. ff. de impensis in rem dota-
lem factis, ubi contra communem sen-
ten-